

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Bednarek

SSN Antoni Bojańczyk

w sprawie **D.D.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 19 marca 2025 r.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść

od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Gryfinie Wydziału VI Zamiejscowego

Karnego z siedzibą w Chojnie z dnia 4 stycznia 2024 r., sygn. akt VI K 372/22

**uchyla zaskarżony wyrok w zakresie punktu III co do kary
łącznej oraz punktu IV w całości i sprawę w tej części przekazuje
do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Gryfinie
Wydziałowi VI Zamiejscowemu Karnemu z siedzibą
w Chojnie.**

Małgorzata Bednarek
[WB]

Adam Roch

Antoni Bojańczyk

UZASADNIENIE

D. D. był prawomocnie karany:

1. wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 16 grudnia 2022 r. w sprawie V K 633/22, obejmującym skazania:
 1. wyrokiem Sądu Rejonowego w Gryfinie z dnia 28 stycznia 2020 r., sygn. akt VI K 210/19, za czyn z art. 207 § 1 k.k., popełniony w okresie od 2016 r. do dnia 11 września 2017 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,
 2. wyrokiem Sądu Rejonowego w Gryfinie z dnia 19 stycznia 2021 r., sygn. akt II K 295/20, zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 15 listopada 2021 r., sygn. akt IV Ka 1135/21, za czyn z art. 270 § 1 k.k., popełniony w dniu 30 lipca 2018 r., na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności,
 3. wyrokiem Sądu Rejonowego w Gryfinie z dnia 24 marca 2021 r., sygn. akt VI K 102/20, za czyn z art. 278 § 1 k.k., popełniony w dniu 18 listopada 2019 r., na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności,za które to wymierzono karę łączną 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności,
 4. wyrokiem Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 31 lipca 2020 r., sygn. akt VI K 123/20, za czyn z art. 278 § 1 k.k., popełniony w dniu 5 lutego 2020 r., na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności,
 5. wyrokiem Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 13 sierpnia 2021 r., sygn. akt VI K 354/21, za czyn z art. 278 § 1 k.k., popełniony w dniu 21 lutego 2020 r., na karę 5 miesięcy pozbawienia wolności,
- za które to wymierzono karę łączną 6 miesięcy pozbawienia wolności;

6. wyrokiem Sądu Rejonowego w Gryfinie VI Zamiejscowego Wydziału Karnego z siedzibą w Chojnie z dnia 16 lutego 2023 r., w sprawie VI K 335/22, za czyn z art. 278 § 1 k.k., popełniony w dniu 10 sierpnia 2021 r., za który wymierzono mu karę 5 miesięcy pozbawienia wolności;
7. wyrokiem Sądu Rejonowego w Gryfinie VI Zamiejscowego Wydziału Karnego z siedzibą w Chojnie z dnia 13 kwietnia 2022 r., w sprawie VI K 310/21, za czyn z art. 278 § 1 k.k., popełniony w okresie od 10 sierpnia 2021 r. do 11 sierpnia 2021 r., za który wymierzono mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności;

8. wyrokiem Sądu Rejonowego w Gryfinie VI Zamiejscowego Wydziału Karnego z siedzibą w Chojnie z dnia 1 marca 2022 r., w sprawie VI K 32/20, za czyn z art. 177 § 1 k.k., popełniony w dniu 27 lipca 2018 r., za który wymierzono mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności;
9. wyrokiem Sądu Rejonowego w Gryfinie VI Zamiejscowego Wydziału Karnego z siedzibą w Chojnie z dnia 13 czerwca 2022 r., w sprawie VI K 326/21, za czyn z art. 289 § 1 k.k., popełniony w okresie od 29 maja 2021 r. do 31 maja 2021 r., za który wymierzono mu karę 5 miesięcy pozbawienia wolności;
10. wyrokiem Sądu Rejonowego w Gryfinie z dnia 2 sierpnia 2022 r., w sprawie II K 45/22, za czyn z art. 278 § 1 k.k., popełniony w dniu 24 maja 2021 r., za który wymierzono mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;
11. wyrokiem Sądu Rejonowego w Gryfinie VI Zamiejscowego Wydziału Karnego z siedzibą w Chojnie z dnia 29 listopada 2021 r., w sprawie VI K 418/20, za czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 2 k.k., popełniony w okresie od 23 kwietnia 2020 r. do 26 kwietnia 2020 r., za który wymierzono mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrokiem łącznym z dnia 4 stycznia 2024 roku, sygn. VI K 372/22, Sąd Rejonowy w Gryfinie Wydział VI Zamiejskowy Karny z siedzibą w Chojnie:

1. rozwiązał wyrok łączny wydany przez Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 16 grudnia 2022 r., w sprawie V K 633/22;
2. na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył zasadnicze kary pozbawienia wolności orzeczone wobec D. D. w sprawach: VI K 210/19, II K 295/20, VI K 102/20 i VI K 32/20 i orzekł karę łączną 2 lat pozbawienia wolności;
3. na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył zasadnicze kary pozbawienia wolności orzeczone wobec D. D. w sprawach: VI K 123/20 i VI K 418/20 i orzekł karę łączną 6 miesięcy pozbawienia wolności;
4. na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył zasadnicze kary pozbawienia wolności orzeczone wobec D. D. w sprawach: VI K 335/22, VI K 210/21 i VI K 326/21 i orzekł karę łączną 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności.

Powyższy wyrok uprawomocnił się w I instancji w dniu 15 stycznia 2024 roku.

Kasację od powyższego rozstrzygnięcia na niekorzyść skazanego wywiódł Prokurator Generalny, zarzucając:

1. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa karnego materialnego – art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 r. polegające na orzeczeniu wobec skazanego w pkt 3 sentencji wyroku – w miejsce skazań jednostkowych na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie w sprawie o sygn. akt VI 123/20 oraz karę 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Gryfinie Zamiejscowego VI Wydziału Karnego z siedzibą w Chojnie w sprawie o sygn. akt VI K 418/20 – kary łącznej 6 miesięcy pozbawienia wolności, tj. poniżej dolnej granicy ustawowego wymiaru kary łącznej przewidzianego w powyższym przepisie, w sytuacji gdy zgodnie z treścią wskazanego przepisu w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 r. sąd winien wymierzyć karę łączną w granicach powyżej najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy;
2. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku łącznego naruszenie przepisów prawa karnego procesowego oraz przepisów prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 366 § 1 k.p.k. i art. 413 § 1 pkt 4 k.p.k. w zw. z art. 574 k.p.k. i art. 569 § 1 k.p.k. oraz art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 r.), polegające na oparciu orzeczenia na niepełnym materiale dowodowym i niewyjaśnieniu wszystkich istotnych okoliczności dotyczących skazania D. D. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności wyrokiem Sądu Rejonowego w Gryfinie Zamiejscowy VI Wydział Karny z siedzibą w Chojnie z dnia 13 kwietnia 2022 r. o sygn. akt VI K 310/21, w następstwie czego doszło do błędnego przyjęcia, że istnieją podstawy do objęcia węzłem kary łącznej również kary orzeczonej tym wyrokiem, co znalazło odzwierciedlenie w komparycji wyroku łącznego z rażącą obrazą art. 413 § 1 pkt 4 k.p.k., z karą 5 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Gryfinie Zamiejscowy VI Wydział Karny z siedzibą w Chojnie z dnia 16 lutego 2023 r. o sygn. akt VI K 335/22 oraz karą 5 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Gryfinie Zamiejscowy VI

Wydział Karny z siedzibą w Chojnie z dnia 13 czerwca 2022 r. o sygn. akt VI K 326/21 – w sytuacji, gdy przewod sądowy w sprawie o sygn. akt VI K 310/21 Sądu Rejonowego w Gryfinie VI Zamiejscowy Wydział Karny z siedzibą w Chojnie został wznowiony, albowiem wyrok sporządzony w tej sprawie w dniu 13 kwietnia 2022 r. nie został ogłoszony i sprawa była prowadzona od początku pod nową sygn. akt VI K 335/22 oraz zakończyła się wydaniem w dniu 16 lutego 2023 r. wyroku (prawomocnego od dnia 24 lutego 2023 r.). na mocy którego D. D. został skazany za przestępstwo z art. 278 § 1 k.k. na karę 5 miesięcy pozbawienia wolności, co w konsekwencji doprowadziło w pkt IV sentencji wyroku do wadliwego objęcia węzłem kary łącznej roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności kąty wymierzonej orzeczeniem nieistniejącym w obrocie prawnym.

Podnosząc powyższe zarzuty Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w Gryfinie Zamiejscowemu VI Wydziałowi Karnemu z siedzibą w Chojnie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna, co pozwoliło na uwzględnienie jej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Wydany przez sąd rejonowy wyrok łączny zapadł bowiem z rażącym naruszeniem przepisów prawa wskazanych w obu zarzutach kasacji.

Nie ulega wątpliwości, że formułując karę łączną w punkcie III sentencji zaskarżonego wyroku sąd rejonowy rażąco naruszył art. 86 § 1 k.k. Zauważyć trzeba, że art. 86 § 1 k.k. określa granice, w jakich orzeka się karę łączną. Stanowi on, że „sąd wymierza karę łączną w przedziale powyżej najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy”. Jednocześnie w judykaturze nie budzi wątpliwości, że wymierzenie kary łącznej z niedochowaniem warunków określonych w art. 86 § 1 k.k., tj. poniżej lub powyżej zakreślonych tam ram, stanowi rażące naruszenie prawa materialnego i zawsze ma – w rozumieniu art. 523 § 1 k.p.k. – istotny wpływ na treść orzeczenia, albowiem w takiej sytuacji skazany ponosi

dolegliwość inną niż została przewidziana w ustawie, tj. zbyt łagodną albo zbyt surową (wyrok SN z dnia 13 października 2016 r., IV KK 176/16; wyrok SN z dnia 9 listopada 2022 r., V KK 317/22, LEX nr 3518145). Potwierdzenie w postępowaniu kasacyjnym, iż orzeczenie dotknięte jest tego rodzaju uchybieniem, implikuje konieczność jego uchylenia.

Taka sytuacja zaistniała w niniejszej sprawie, albowiem sąd *meriti* łącząc karę 3 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną w sprawie VI K 123/20 z karą 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną w sprawie VI K 418/20 wymierzył D. D. karę łączną 6 miesięcy pozbawienia wolności. Bezspornie nie odpowiada ona treści art. 86 § 1 k.k., albowiem nie została orzeczona powyżej najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa, a jedynie jej równa.

Nie budzi zatem wątpliwości, że ustalając wysokość kary łącznej na 6 miesięcy pozbawienia wolności, sąd rejonowy rażąco naruszył przywołany wyżej przepis, które to uchybienie miało istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia. Powyższe spowodowało konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku w części odnoszącej się do kary łącznej orzeczonej w punkcie III. Kształtując na nowo wymiar kary łącznej w tym zakresie sąd rejonowy będzie pamiętał o granicach przewidzianych w art. 86 § 1 k.k.

Trafnie też Prokurator Generalny dostrzegł, że Sąd Rejonowy w Gryfinie Wydział VI Zamiejscowy Karny z siedzibą w Chojnie, wydając zaskarżony wyrok łączny nie zapoznał się z aktami głównymi i wykonawczymi zapadłych w sprawie wyroków jednostkowych, w tym sprawą VI K 310/21 (późniejsza sygnatura VI K 335/22), w celu wszechstronnego wyjaśnienia sytuacji prawnej skazanego D. D. . Na skutek tego zaniechania w komparycji zaskarżonego wyroku błędnie wskazano, że w obrocie prawnym skutecznie funkcjonuje wyrok Sądu Rejonowego w Gryfinie Wydziału VI Zamiejscowego Karnego z siedzibą w Chojnie z dnia 13 kwietnia 2022 roku, sygn. VI K 310/21, którym to wymierzono D. D. karę 10 miesięcy pozbawienia wolności. Tymczasem bezsporne jest, iż powyższe orzeczenie wskutek wadliwego odstąpienia od jego ogłoszenia nigdy nie weszło do systemu prawnego i nie wywołało żadnego skutku (por. m. in. uchwała SN z dnia 9 marca 2022 r., I KZP 8/21, LEX nr 3318322; postanowienie SN z dnia 8 grudnia 2020 r., II KK 148/20, OSNKW 2021,

nr 1, poz. 5; postanowienie SN z dnia 4 stycznia 2023 r., V KK 300/22, LEX nr 3454409).

Powyższe potwierdza lektura akt postępowania Sądu Rejonowego w Gryfinie o sygn. VI K 310/21 (VI K 335/22), z których wynika, iż na mocy postanowienia z dnia 12 grudnia 2022 roku na podstawie art. 409 k.p.k. wznowiono przewód sądowy w sprawie VI K 310/21 i zdecydowano o prowadzeniu sprawy od początku pod sygn. VI K 335/22. Ponowione postępowanie zwieńczone zostało wyrokiem z dnia 16 lutego 2023 roku, którym D. D. wymierzono prawomocnie karę 5 miesięcy pozbawienia wolności.

W powyższych zaszłościach procesowych, wydając zaskarżony wyrok łączny sąd *meriti* w sposób rażący naruszył przepisy art. 366 § 1 k.p.k. i art. 413 § 1 pkt 4 k.p.k. w zw. z art. 574 k.p.k., czego konsekwencją było rażące naruszenie art. 85 § 1 k.k., co niewątpliwie miało istotny wpływ na treść wyroku. Obowiązkiem sądu było prawidłowe zebranie materiału dowodowego pozwalającego na ocenę sytuacji prawnej skazanego, co wymagało zażądania wszystkich akt głównych i wykonawczych spraw, których wyroki były przedmiotem postępowania o wydanie nowego wyroku łącznego. Zapoznanie się z aktami postępowań, a przede wszystkim z podejmowanymi czynnościami procesowymi w tych sprawach stanowi modelowe procedowanie w tym zakresie, którego nie można zastępować jedynie odpisami wyroków z danymi o ich prawomocności, gdyż prowadzi to do sytuacji – tak jak *in concreto*, że sąd nie dysponuje kompletnymi, istotnymi i aktualnymi informacjami o zmianie lub uchyleniu rozstrzygnięcia na skutek np. przywrócenia terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku i jego zaskarżenie w trybie instancyjnym, czy też właśnie o nieprawidłowym ogłoszeniu wyroku, wskutek czego orzeczenie – jako nieistniejące – nie wywołuje żadnych prawnych konsekwencji. Równocześnie poza sporem jest, iż zgodnie z art. 366 § 1 k.p.k., to na przewodniczącym rozprawy w sądzie *meriti* ciąży obowiązek takiego kierowania jej przebiegiem, aby wyjaśnione zostały wszystkie istotne okoliczności sprawy. Niewątpliwie, na gruncie postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego, do tych istotnych okoliczności należy zbadanie całej sytuacji prawnej skazanego ukształtowanej wyrokami, którymi został on prawomocnie skazany na kary podlegające – przynajmniej potencjalnie – połączeniu (*vide* wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4

listopada 2014 r., sygn. akt V KK 210/14, Lex nr 1544605). Do okoliczności takich w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego z pewnością zaliczyć należy okoliczności dotyczące wcześniejszej karalności oskarżonego, zwłaszcza w kontekście zapadłych prawomocnych skazań.

Nie ulega wątpliwości, że w części wstępnej wyroku łącznego (tzw. komparycji) powinny być opisane w prawidłowy sposób wszystkie skazania, które stanowiły przedmiot rozstrzygnięcia (art. 413 § 1 pkt 4 k.p.k. w zw. z art. 574 k.p.k.). W tej części wyroku powinno się zatem wymienić: daty wydania wyroków objętych postępowaniem o wydanie wyroku łącznego, sygnatury tych postępowań, daty przypisanych przestępstw, podstawy prawne skazania i wymierzone za nie kary jednostkowe, a także kary łączne, gdy zostały orzeczone. To właśnie **komparycja wyroku łącznego określa przedmiot rozstrzygania w trybie wyroku łącznego. Oznacza to, że co do wymienionych tam skazań sąd *meriti* winien wydać rozstrzygnięcie w części dyspozytywnej wyroku (tzw. sentencja wyroku). Z jednej zatem strony, brak w komparycji wyroku łącznego określonego skazania oznacza, że nie było ono przedmiotem rozstrzygnięcia w tym wyroku, a z drugiej – nie mogą w tym miejscu rozstrzygnięcia znaleźć się orzeczenia, które w obrocie prawnym nie istnieją** (por. wyroki Sądu Najwyższego z dni: 27 września 2022 r., sygn. akt I KK 220/22, Lex nr 3489325 oraz 5 grudnia 2018 r., sygn. akt V KK 261/18, OSNKW 2019/1/3).

W konsekwencji tego konieczne stało się uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie punktu IV i przekazanie w tej części sprawy do ponownego rozpoznania. Procedując powtórnie, sąd rejonowy weźmie pod uwagę okoliczność, iż wyrok Sądu Rejonowego w Gryfinie Wydziału VI Zamiejscowego Karnego z siedzibą w Chojnie z dnia 13 kwietnia 2022 roku, sygn. VI K 310/21, nie funkcjonuje w obrocie prawnym.

Sąd Najwyższy nie podejmował odrębnych decyzji co do zaliczeń zawartych w zaskarżonym rozstrzygnięciu, w punktach Vb i Vc, albowiem utraciły one moc w stosownej części wraz z uchyleniem orzeczenia co do istoty.

[J.J.]

[a.ł.]

Małgorzata Bednarek

Adam Roch

Antoni Bojańczyk